

Opis modułu kształcenia

Nazwa modułu (przedmiotu)		Psychiatria i pielęgniarstwo psychiatryczne						Kod podmiotu	IP.1./OS-PSiPPS		
Kierunek studiów		Pielęgniarstwo									
Profil kształcenia		praktyczny									
Poziom studiów		Studia pierwszego stopnia									
Forma studiów		stacjonarny									
Semestr studiów		IV									
							Zajęcia z zakresu nauk podstawowych	Nie			
Tryb zaliczenia przedmiotu			Egzamin		Liczba punktów ECTS				Sposób ustalania oceny z przedmiotu		
Formy zajęć i inne		Liczba godzin zajęć w semestrze			Zajęcia teoretyczne	1	Zajęcia praktyczne	2		Praktyka zawodowa	1
		Całkowita	Pracy studenta	Zajęcia kontaktowe	Sposoby weryfikacji efektów kształcenia w ramach form zajęć					Waga w %	
Wykład		25	10	15	Egzamin – test wyboru i uzupełnień					50%	
Zajęcia praktyczne		50	10	40	Zaliczenie na ocenę – sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych					40%	
Praktyka zawodowa		40	-	40	Zaliczenie na ocenę – sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych					10%	
Razem:		115	20	95						Razem	100%
Kategoria efektów	Lp.	Efekty kształcenia dla modułu (przedmiotu)			Sposoby weryfikacji efektu kształcenia		Efekty kierunkowe		Uwagi		
Wiedza	1.	Wymienia objawy zagrożenia życia u pacjentów leczonych w oddziale psychiatrycznym.			Sprawdzian pisemny		D.W1.				
	2.	Charakteryzuje czynniki ryzyka i zagrożeń zdrowotnych pacjentów zakwalifikowanych do leczenia w oddziale psychiatrycznym.			Sprawdzian pisemny		D.W2.				
	3.	Omawia etiologię, patogenezę, obraz kliniczny, metody diagnostyczne, terapię, rokowanie i pielęgnowanie pacjentów: z zaburzeniami psychicznymi w przebiegu chorób somatycznych, z zaburzeniami odżywiania (anoreksja i bulimia), zaburzeniami osobowości, z upośledzeniem intelektualnym i mózgowym porażeniem dziecięcym.			Sprawdzian pisemny		D.W3.				
	4.	Zna zasady oceny stanu chorego w zależności od wieku.			Sprawdzian pisemny		D.W4.				
	5.	Zna zasady diagnozowania w pielęgniarstwie psychiatrycznym. Zna zasady, metody i techniki komunikowania się z chorym psychicznie oraz zna zasady i techniki przeprowadzenia wywiadu z pacjentem oddziału psychiatrycznego.			Sprawdzian pisemny		D.W5.				
	6.	Zna zasady planowania opieki nad chorymi w zależności od wieku i stanu zdrowia.			Sprawdzian pisemny		D.W6.				
	7.	Zna zasady przygotowania, opieki w trakcie oraz po badaniach i zabiegach diagnostycznych wykonywanych u pacjentów w różnym wieku i stanie zdrowia w oddziale psychiatrycznym.			Sprawdzian pisemny		D.W7.				
	8.	Charakteryzuje grupy leków i ich działanie na układy i narządy chorego w różnych schorzeniach, w zależności od wieku i stanu zdrowia, z uwzględnieniem działań niepożądanych, interakcji z innymi lekami i dróg podania.			Sprawdzian pisemny		D.W8.				
	9.	Charakteryzuje techniki i procedury pielęgniarstwa stosowane w opiece nad chorym w oddziale psychiatrycznym.			Sprawdzian pisemny		D.W9.				
	10.	Zna zasady przygotowania chorego do samoopieki w zależności od jego wieku i stanu zdrowia.			Sprawdzian pisemny		D.W10.				
	11.	Różnicuje reakcje chorego na chorobę i hospitalizację w oddziale psychiatrycznym.			Sprawdzian pisemny		D.W11.				
	12.	Zna rolę pielęgniarki przy przyjęciu chorego do oddziału psychiatrycznego			Sprawdzian pisemny		D.W12.				
	13.	Zna swoiste zasady organizacji opieki psychiatrycznej.			Sprawdzian pisemny		D.W14.				
	14.	Zna następstwa długotrwałego unieruchomienia.			Sprawdzian pisemny		D.W25.				
	15.	Zna etiopatogenezę i objawy kliniczne podstawowych zaburzeń psychicznych.			Sprawdzian pisemny		D.W27.				
	16.	Zna zasady obowiązujące przy zastosowaniu przymusu bezpośredniego.			Sprawdzian pisemny		D.W28.				

	17.	Zna możliwości stosowania psychoterapii u chorych z zaburzeniami psychicznymi (w tym zna zasady prowadzenia treningów umiejętności społecznych).	Sprawdzian pisemny	D.W29.	
	18.	Zna procedurę postępowania z ciałem pacjenta zmarłego.	Sprawdzian pisemny	D.W51.	
Umiejętności	1.	Gromadzi informacje, formułuje diagnozę pielęgniarstwa, ustala cele i plan opieki nad pacjentem leczonym w oddziale psychiatrycznym.	Praca pisemna (plan pielęgnowania)	D.U1.	
	2.	Rozpoznaje uwarunkowania zachowania zdrowia odbiorców opieki w oddziale psychiatrycznym.	Obserwacja ciągła	D.U2.	
	3.	Prowadzi poradnictwo w zakresie samoopieki pacjentów w różnym wieku i stanie zdrowia, dotyczące zaburzeń i uzależnień w oddziale psychiatrycznym.	Obserwacja ciągła	D.U3.	
	4.	Motywuje chorego i jego opiekunów do wejścia do grup wsparcia społecznego.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.U4.	
	5.	Prowadzi profilaktykę powikłań w przebiegu zaburzeń psychicznych.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.U5.	
	6.	Organizuje izolację chorych zakaźnie w oddziale psychiatrycznym.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.U6.	
	7.	Diagnostyka stopień ryzyka rozwoju odleżyn i dokonuje ich klasyfikacji.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.U8.	
	8.	Pobiera materiał do badań diagnostycznych.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.U9.	
	9.	Ocenia stan ogólny pacjenta w kierunku powikłań po specjalistycznych badaniach diagnostycznych.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.U10.	
	10.	Podaje dawkę stałą insuliny szybko i krótko działającej zgodnie z kartą zleceń.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.U11.	
	11.	Przygotowuje chorego do badań diagnostycznych pod względem fizycznym i psychicznym.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.U12.	
	12.	Dokumentuje sytuację zdrowotną pacjenta, jej dynamikę zmian i realizowaną opiekę pielęgniarstwa.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.U13.	
	13.	Prowadzi edukację w zakresie udzielania pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia oraz promocji zdrowia psychicznego.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.U15.	
	14.	Rozpoznaje stany nagłego zagrożenia zdrowia w oddziale psychiatrycznym.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.U16.	
	15.	Rozpoznaje powikłania leczenia farmakologicznego, dietetycznego, rehabilitacyjnego i leczniczo-pielęgnacyjnego w oddziale psychiatrycznym.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.U20.	
	16.	Prowadzi rozmowę terapeutyczną, nawiązuje kontakt z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.U22.	
	17.	Prowadzi rehabilitację przyłóżkową i usprawnianie ruchowe pacjenta oraz aktywizację z wykorzystaniem elementów terapii zajęciowej.	Obserwacja ciągła Sprawdzian praktyczny	D.U24.	
	18.	Prowadzi, dokumentuje i ocenia bilans płynów pacjenta.	Obserwacja ciągła Sprawdzian praktyczny	D.U25.	
	19.	Przekazuje informacje o stanie zdrowia chorego członkom zespołu terapeutycznego.	Obserwacja ciągła	D.U26.	
	20.	Asystuje lekarzowi w trakcie badań diagnostycznych i leczniczych.	Obserwacja ciągła	D.U27.	
	21.	Prowadzi dokumentację opieki nad chorym: kartę obserwacji, zabiegów pielęgniarstwa i raportów, kartę rejestru zakażeń szpitalnych, profilaktyki	Obserwacja ciągła Sprawdzian praktyczny	D.U28.	

		i leczenia odleżyn obowiązującą w oddziale psychiatrycznym.			
	22.	Ocenia poziom bólu, reakcję chorego na ból i nasilenie bólu oraz stosuje postępowanie przeciwbólowe.	Obserwacja ciągła	D.U29.	
	23.	Tworzy pacjentowi warunki do godnego umierania.	Obserwacja ciągła	D.U30.	
	24.	Przewiduje skutki postępowania pacjenta z określonymi zaburzeniami psychicznymi.	Obserwacja ciągła Sprawdzian praktyczny	D.U31.	
	25.	Dostosowuje interwencje pielęgniarские do rodzaju problemów pielęgnacyjnych rozpoznanych u pacjentów leczonych w oddziale psychiatrycznym.	Obserwacja ciągła Praca pisemna (plan pielęgnowania)	D.U32.	
	26.	Przygotowuje i podaje leki różnymi drogami, zgodnie ze zlecenie lekarza i zasadami obowiązującymi w oddziale psychiatrycznym.	Obserwacja ciągła Sprawdzian praktyczny	D.U33.	
Kompetencje społeczne	1.	Szanuje godność i autonomię pacjentów powierzonych opiece w oddziale psychiatrycznym.	Obserwacja ciągła	D.K1.	
	2.	Systematycznie wzbogaca wiedzę zawodową i kształtuje umiejętności, dążąc do profesjonalizmu.	Obserwacja ciągła	D.K2.	
	3.	Przestrzega wartości, powinności i sprawności moralnych w opiece nad pacjentami leczonymi w oddziale psychiatrycznym.	Obserwacja ciągła	D.K3.	
	4.	Wykazuje odpowiedzialność moralną za człowieka i wykonywanie zadań zawodowych	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.K4.	
	5.	Przestrzega praw pacjenta.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.K5.	
	6.	Rzetelnie i dokładnie wykonuje powierzone obowiązki zawodowe.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.K6.	
	7.	Przestrzega tajemnicy zawodowej.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.K7.	
	8.	Współdziała w ramach zespołu interdyscyplinarnego w rozwiązywaniu dylematów etycznych z zachowaniem zasad kodeksu etyki zawodowej.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.K8.	
	9.	Jest otwarty/a/ na rozwój podmiotowości własnej i pacjenta.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.K9.	
	10.	Przejawia empatię w relacji z pacjentem i jego rodziną oraz współpracownikami.	Sprawdzian praktyczny w warunkach rzeczywistych	D.K10.	

Prowadzący

Forma zajęć	Prowadzący zajęcia (tytuł/stopień naukowy, imię i nazwisko)
Wykład	Specjalista psychiatra lek. med. Krzysztof Zabłocki Specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego mgr Alicja Ulman
Zajęcia praktyczne	Specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego mgr Alicja Ulman
Praktyka zawodowa	Specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego mgr Alicja Ulman Opiekun praktyki zawodowej – pielęgniarka lub pracownik danego przedsiębiorstwa/ podmiotu leczniczego
Samokształcenie	

Treści kształcenia

Wykład		Metody dydaktyczne	Wykład z wykorzystaniem technik multimedialnych, dyskusja	
Lp.	Tematyka zajęć	Tematyczne efekty kształcenia W wyniku kształcenia student:		Liczba godzin
1.	Zaburzenia psychiczne w przebiegu chorób somatycznych.	- różnicuje choroby somatyczne w przebiegu, których występują zaburzenia psychiczne.		2
2.	Badanie i wywiad psychiatryczny jako podstawowa metoda diagnostyki.	- omawia zasady zbierania wywiadu psychiatrycznego, - wyjaśnia podstawowe metody diagnostyczne stosowane w psychiatrii.		2
3.	Metody psychoedukacji i terapii osób uzależnionych.	- omawia metody psychoedukacji, - omawia zasady stosowania terapii osób uzależnionych.		1
4.	Zaburzenia odżywiania - Anoreksja i bulimia.	- wymienia objawy występujące w anoreksji i bulimii, - określa problemy terapeutyczne występujące w anoreksji i bulimii.		2
5.	Rozpoznawanie potrzeb i problemów pielęgnacyjnych u osób w podeszłym wieku z zaburzeniami psychicznymi i zaburzeniami osobowości.	- opisuje zaburzenia psychiczne i zaburzenia osobowości występujące w podeszłym wieku, - opisuje potrzeby i problemy pacjenta psychiatrycznego w podeszłym wieku i z zaburzeniami osobowości, - wyjaśnia postępowanie pielęgniarstwa w przypadku pacjenta geriatrycznego i z zaburzeniami psychicznymi.		2
6.	Ustalanie diagnozy pielęgniarstwa w upośledzeniu intelektualnym i mózgowym porażeniu dziecięcym.	- różnicuje rodzaje upośledzeń umysłowych, - określa problemy pielęgnacyjne porażeniu dziecięcym i upośledzeniu intelektualnym.		2
7.	Problemy opieki pielęgniarstwa nad pacjentem z oddziału podsądnych i oddziału „psychiatrii ostrej”.	- opisuje zachowania pacjentów z oddziału podsądnych, - wymienia standard postępowania z pacjentami z oddziału stanów nagłych w psychiatrii, - opisuje problemy pielęgnacyjne pacjentów w oddziale podsądnym „psychiatrii ostrej”.		2
8.	Rola pielęgniarki w opiece nad chorymi z anoreksją i bulimią.	- definiuje pojęcie anoreksji i bulimii i problemy tych zaburzeń, - określa potrzeby i problemy pacjentów z anoreksją i bulimią, - charakteryzuje zasady postępowania pielęgniarki z pacjentem z zaburzeniami odżywiania.		2
Razem liczba godzin:				15

Zajęcia praktyczne		Metody dydaktyczne	Pokaz, instruktaż wstępny, bieżący i końcowy	
Lp.	Tematyka zajęć	Tematyczne efekty kształcenia W wyniku kształcenia student:		Liczba godzin
1.	Rola pielęgniarki i jej problemy w organizacji opieki psychiatrycznej w świetle obowiązujących regulacji prawnych, ustawa o ochronie zdrowia psychicznego, klasyfikacja chorób psychicznych i zaburzeń zachowania zgodnie z ICD-10 mające zastosowanie w oddziale psychiatrycznym.	- umiejętnie tworzy atmosferę przyjazną dla pacjenta, - zapewnia poczucie bezpieczeństwa pacjentowi, - charakteryzuje współczesny system szpitala psychiatrycznego, - interpretuje prawa i przywileje psychicznie chorego wynikające z ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, - stosuje przepisy prawne ustawy o ochronie zdrowia psychicznego w pracy w oddziale psychiatrycznym, - stosuje klasyfikację ICD-10, - wykazuje się znajomością nowych trendów w pielęgniarstwie psychiatrycznym i w psychiatrii, - potrafi zastosować zasady zastosowana przymusu bezpośredniego zgodnie z Ustawą O Ochronie Zdrowia Psychicznego, - prawidłowo prowadzi obowiązującą dokumentację, - pisze raport pielęgniarstwa.		8

2.	Problemy pielęgniarские w kontakcie z zaburzeniami psychicznymi zwłaszcza psychotycznymi i agresywnymi.	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje zasady komunikacji z pacjentem psychiatrycznym, - stosuje zasady postępowania pielęgniarki w najczęściej występujących problemach w komunikacji z pacjentem, - stosuje metody nawiązania kontaktu z pacjentem, - posługuje się zasadami generalnej strategii komunikacji w pielęgnowaniu chorych w stanach psychotycznych, - umiejętnie nawiązuje kontakt terapeutyczny z pacjentem, - prowadzi historię pielęgnowania pacjenta oddziału, - przeprowadza wywiad pielęgniarский z pacjentem z zaburzeniami psychicznymi, - formułuje diagnozę pielęgniarскую, - sporządza proces pielęgnowania dla pacjenta psychiatrycznego z uwzględnieniem potrzeb bio-psycho-społecznych na podstawie zebranego wywiadu i własnej obserwacji pacjenta. 	8
3.	Udział pielęgniarki w profilaktyce, diagnozowaniu i kompleksowej terapii chorób psychicznych z uwzględnieniem farmakoterapii, psychoterapii, terapii zajęciowej.	<ul style="list-style-type: none"> -stosuje metody i techniki psychoterapeutyczne, - postępuje zgodnie z fazami kontaktu terapeutycznego, - stosuje podstawowe metody i możliwości psychoterapii, rehabilitacji i pomocy socjalnej dla chorych, - rozpoznaje zmiany w zachowaniu chorego psychiatrycznego, - rozpoznaje objawy uboczne i powikłania farmakoterapii; we właściwy sposób interpretuje je, - bierze czynny udział w treningu umiejętności społecznej, - przygotowuje pisemną obserwację z interpretacją zachowań chorego w odniesieniu do objawów i uzyskanego wywiadu, - uczestniczy w rehabilitacji psychiatrycznej, - uczestniczy w treningu farmakologicznym. 	8
4.	Rola pielęgniarki w psychoterapii.	<ul style="list-style-type: none"> -wymienia i stosuje zasady i metody psychoterapii, - określa techniki psychoterapii, - omawia rolę i zasady postępowania pielęgniarki w społeczności terapeutycznej, - uzasadnia znaczenie ergoterapii, aktywności własnej chorego, udziału rodziny i najbliższego otoczenia w wychodzeniu z choroby, - określa możliwości pomocy socjalnej dla chorych psychiatrycznych, - planuje psychoterapię chorego, - czynnie uczestniczy w psychoterapii, - umiejętnie i aktywnie włącza rodzinę chorego do terapii pacjenta, - stosuje różne formy terapii u pacjenta z zaburzeniami psychicznymi, - przeprowadza psychoedukację pacjentów i ich rodzin. 	8
5.	Specyfika pracy pielęgniarki z pacjentem z problemem uzależnienia i z oddziału podśadnego.	<ul style="list-style-type: none"> - postępuje zgodnie z zasadami w przypadku różnego rodzaju uzależnień, - rozpoznaje problemy detoksykacji, - wyjaśnia istotę podejmowanych działań i zachowań pielęgniarki w zależności od konkretnej sytuacji nowej, problemowej, trudnej, z pacjentem agresywnym, z tendencjami samobójczymi, - określa zasady postępowania pielęgniarki w najczęściej występujących stanach nagłych w psychiatrii, - prowadzi systematyczną psychoedukację pacjentów, - umiejętnie doradza w sprawach w higieny psychicznej i zdrowego stylu życia, - podejmuje działania zmierzające do wyeliminowania używek, - stosuje działania zmierzające do poprawy komfortu psychicznego i zwiększenia aktywności fizycznej pacjenta. 	8
Razem liczba godzin:			40

Praktyka zawodowa	Wykaz umiejętności praktycznych
ODDZIAŁ PSYCHIATRYCZNY	W wyniku kształcenia praktycznego student:
<ul style="list-style-type: none"> - planuje i organizuje pracę własną w oddziale psychiatrycznym, - rozpoznaje objawy zaburzeń psychicznych, - przyjmuje chorego do oddziału psychiatrycznego i pomagać w adaptacji do warunków szpitalnych, - posługuje się właściwym nazewnictwem zespołów i objawów psychopatologicznych w psychiatrii, - prowadzi dokumentację pielęgniarскую i chorego obowiązującą w oddziale psychiatrycznym, - prowadzi monitoring czynności życiowych pacjentów objętych opieką, - różnicuje postępowanie i pielęgnowanie w poszczególnych stanach i zespołach zaburzeń psychicznych, - sporządza i realizuje proces pielęgnowania w podstawowych jednostkach chorobowych w psychiatrii, - wykonuje zadania krótkoterminowe i rozpoczynać zadania perspektywiczne w procesie pielęgnowania, - prowadzi ukierunkowaną na objawy obserwację i obiektywną merytorycznie poprawną interpretację danych z obserwacji, - posługuje się zasadami stosowanymi podczas zbierania wywiadu psychiatrycznego, - podaje leki psychotropowe zgodnie z zaleceniem lekarza i kartą zleceń, - dba o bezpieczeństwo własne i pacjenta, - przygotowuje psychicznie i fizycznie pacjenta do badania, - przeprowadza wywiad i uczestniczy podczas badania psychiatrycznego, - umiejętnie zbiera dane i objawy od rodziny, - różnicuje problemy wynikające z pracy na oddziale psychiatrycznym, - przewiduje reakcje pacjentów w określonych sytuacjach psychicznych, 	

- umiejętnie rozwiązuje konflikty wśród pacjentów,
- zdecydowanie reaguje na sytuacje problemowe,
- umiejętnie radzi sobie ze stresem własnym i stresem pacjenta,
- sporządza diagnozę pielęgniarską,
- rozpoznaje problemy pielęgnacyjne,
- postępuje zgodnie z ustawą o ochronie zdrowia psychicznego z poszanowaniem godności pacjenta,
- posługuje się zasadami generalnej strategii komunikacji w pielęgnowaniu chorych,
- umiejętnie nawiązuje kontakt terapeutyczny z pacjentem,
- wykonuje zabiegi pielęgniarsko- higieniczne u pacjenta chorego psychicznie,
- uczestniczy w zebraniach społeczności oddziału,
- pracuje zgodnie z zasadami zespołu terapeutycznego oddziału,
- przestrzega tajemnicy zawodowej,
- uczestniczy czynnie i współprowadzi treningi umiejętności społecznej i trening farmakologiczny.

Ogólna liczba godzin: 40

Literatura podstawowa:

1.	Anoreksja i bulimia psychiczna : rozumienie i leczenie zaburzeń odżywiania się / red. Barbara Józefik; oprac. Maciej Pilecki [et al.]. - Wyd. 2 zm. i uzup. - Kraków : Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1999.
2.	Depresja i próby samobójcze młodzieży : sposoby przeciwdziałania i reagowania / Alan Carr ; przekł. Jarosław Rybski. - Gdańsk : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2004.
3.	Diagnoza pielęgniarska / red. Zofia Kawczyńska-Butrym; Anna Abramczyk [et al.]. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 1999.
4.	Komunikowanie interpersonalne w pielęgniarstwie / red. Anna Kwiatkowska, Elżbieta Krajewska-Kułąk, Wenancjusz Panek; Anna Bartoszewicz [et al.]. - Lublin : Czelej, 2003.
5.	Podstawy pielęgniarstwa psychiatrycznego / red. Ewa Wilczek-Rużyczka ; Aleksandra Cieślik [et al.]. - Lublin : Czelej, 2007.
6.	Podstawy terapii grupowej / red. Harold S. Bernard, K. Roy MacKenzie; tł. z ang. Wiesława Kampert; Robert R. Dies [et al.]. - Wyd. 1 pol. - Gdańsk : Gdańskie Wydaw. Psychologiczne, 2003.
7.	Promocja zdrowia : dla studentów studiów licencjackich kierunku pielęgniarstwo i położnictwo. T. 1, Teoretyczne podstawy promocji zdrowia / red. nauk.: Anna Andruszkiewicz, Mariola Banaszkiewicz.- Lublin : Wydawnictwo Czelej, 2008.
8.	Psychiatria / David A. Tomb; red. wyd. pol. Sławomir Sidorowicz; tł. z ang. Monika Kantorska-Janiec [et al.]. - Wyd. 1 pol. - Wrocław : Urban & Partner, 1998.
9.	Psychiatria : podręcznik dla studentów medycyny / red. Adam Bilikiewicz; Stanisław Dąbrowski [et al.]. - Wyd. 3 zm. i uzup., dodr.. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2006.
10.	Psychopatologia / John D. Stirling, Jonathan S.E. Hellewell; tł. z ang. Małgorzata Trzebiatowska. - Gdańsk : Gdańskie Wydaw. Psychologiczne, 2005.
11.	Psychoterapia : podręcznik akademicki / red. Lidia Grzesiuk Psychoterapia : podręcznik akademicki. 3. Badania i szkolenie / red. Lidia Grzesiuk; Małgorzata Dragan [et al.]. - Warszawa : Eneteia Wydaw. Psychologii i Kultury, 2006.
12.	Psychoterapia : wybrane formy i techniki / Wiesław Sikorski; Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie. - Nysa : Oficyna Wydawnicza Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nysie, 2005.
13.	Stany zagrożenia życia : wybrane standardy opieki i procedury postępowania pielęgniarskiego / red. Maria Kózka. - Kraków : Wydaw. Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2001.
14.	Zbiór standardów przyjęcia, opieki, socjalizacji i wypisu chorego ze szpitala psychiatrycznego / Krystyna Kimak, Mirosława Krokop [et al.]. - Lublin : Czelej, 2002.

Literatura uzupełniająca:

1.	Bezsłowne komunikowanie się w psychoterapii / Wiesław Sikorski. - Wyd. 2 zm. - Kraków : Impuls, 2002.
2.	Depresja u kobiet : zaburzenia nastroju związane z cyklem rozrodczym / Meir Steiner, Kimberly A. Yonkers; tł. z ang. Maria Bnińska. - Gdańsk : Via Medica, 1999.
3.	Depresja u osób w wieku podeszłym : współwystępowanie z innymi chorobami / Cornelius Katona, Gill Livingston ; tł. Beata Godlewska. - Gdańsk : Via Medica, 2003.
4.	Depresje i zaburzenia afektywne / Stanisław Puzyński. - Wyd 3 popr. i poszerz. - Warszawa : Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2002.
5.	Jak rozmawiać z pacjentem / Philip R. Myerscough, Michael Ford ; tł. z ang. Sylwia Pikiel. - Gdańsk : Gdańskie Wydaw. Psychologiczne, 2002.
6.	Komunikowanie się lekarza z pacjentem / red. Jarosław Barański, Edmund Waszyński, Andrzej Steciwko; Anna Alichniewicz [et al.]. - Wrocław : Astrum, 2000.
7.	O depresji, o manii, o nawracających zaburzeniach nastroju / Iwona Koszewska, Ewa Habrat-Pragłowska. - Wyd. 1 (dodr.).- Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, cop. 2004.
8.	Rozwiązywanie konfliktów, sztuka negocjacji i komunikacji / Jolanta Kowalczyk-Grzenkowicz, Jolanta Arcimowicz, Piotr Jermakowicz. - Warszawa : Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, 2003.
9.	Trening asertywności : scenariusz i wykłady / Maria Król-Fijewska. - Wyd. 2. - Warszawa : Instytut Psychologii Zdrowia i Trzeźwości, cop. 1993.
10.	CZASOPISMA: Psychiatria: 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, Psychoterapia: 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, Wiadomości Psychiatryczne: 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012.

.....
Koordynator modułu (przedmiotu)
podpis

.....
Dyrektor Instytutu
pieczęć i podpis